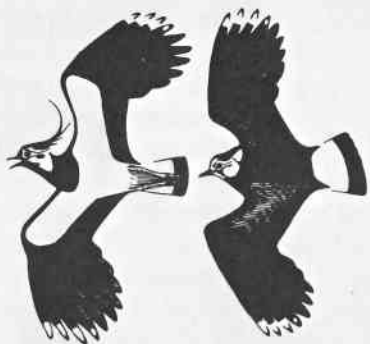

ISSN 0908-858X
Postbesørget blad

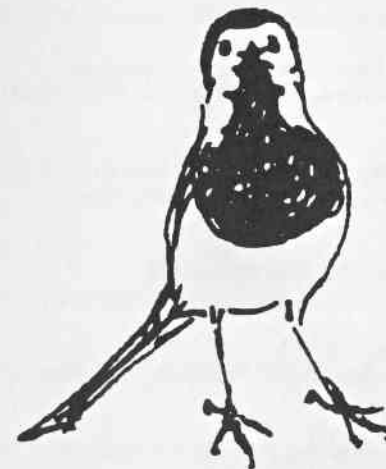
09106 ODC 209 000
NIELS BOMHOLT JENSEN
LANGEMARKEN 3
ULBØLLE
5762 VESTER SKERNI 5762 o 6/ 3 4

Dansk Ornitologisk Forening

Foreningen for fuglebeskyttelse

HAVREVIMPEN DOF- FYN

7. ÅRGANG NR. 1, FEB. 1999

Generalforsamlingen Vandrefalk på Æbelø
Stenpikkeren på Fyns Hoved Krognæbstur
Trækorientering Træk ved Storebæltsbroen
Efteråret på Dovns Klint Brilleand

HAVREVIMPEN

Udgives af Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling for Fyns Amt

ISSN 0908-858X

Tryk: Micro-Forma Oplag: 630

Redaktion:

Søren Gjaldbæk - Jacob Sterup Andersen
Tim Hesselballe Hansen - Michael Mosebo Jensen

Redaktør:

Søren Gjaldbæk, Carsten Hauchs Vænge 4, 5230 Odense M, tlf. 66 13 78 56

Udsendelse af Havrevimpen (abonnement, adresseændringer):

Michael Mosebo Jensen, Flødstrupvej 9, 5540 Ullerslev, tlf. 65 35 34 04

Fra felten:

Tim Hesselballe Hansen, Isgaardsvej 36 st.th. 5000 Odense C, tlf. 65 91 27 36
I felten: 40 92 42 76. Ring straks, hvis du ser noget usædvanligt!

Internet:

Jan Holm Jensen, Ejersmindevej 10, 5250 Odense SV
Tlf. 66 17 13 17, Tlf.svarer 65 25 41 04, Email: janoholm@post6.tele.dk

Kontaktadresse, bestyrelsen:

Flemming Byskov, Sdr. Højrupvejen 128 C, Havndrup, 5750 Ringe, tlf. 65 98 22 18

Ungdomsudvalget:

Lisbeth & Steen Winkel, Trappebæksvej 38, 5700 Svendborg, tlf. 62 20 10 38
steenwinkel@get2net.dk.

Indhold:

Generalforsamling	3	Møder	33
Stenpikkeren fra Fynshoved	10	Ekskursioner	34
Myreløver i Tryggelev Nor	12	Træk ved Storebælt	35
Unge trækfugles orientering	13	Falken på Æbelø	37
Fugleobservatør på Dovns Klint	16	Brilleand	38
Fra felten	23		
Æbeløfredningen	25		
Krognæbsinvasion	26		
Turrapporter	30		

Tegninger: Ole Runge, Claus Dalskov, Kåre Gjaldbæk.

Fotos: Michael Mosebo Jensen: side 11, 28, 32 og 33.
Gunnar Knudsen: side 36 og 37.

Copyright: DOF-Fyn. Udgivelsen må kun citeres med tydelig kildeangivelse

Fra redaktionen

Så er vi godt inde i det nye år og den nye redaktion tager over. Vi vil forsøge at videreføre den gamle redaktions linie. En betingelse for at lave et godt lokalblad er, at der kan bringes lokalt stof. Derfor opfordres alle til at sende bidrag til bladet, stort som småt. Er der ønsker om bestemte typer af artikler hører vi gerne fra læserne. Skulle nogen brænde inde med spørgsmål om fugle eller fuglelokaliteter behandler vi også disse. Indsendes bidrag på diskette returneres denne snarest.

I dette nummer ligger et girokort til frivillig indbetaling af bidrag til Havrevimpen. Bestyrelsen har foreslået beløbet sat op til 50 kr. for årets numre, der bl. a. omfatter årsrapporten, på forhånd tak for alle bidrag.

Formandens hjørne

Hurra, Havrevimpen fortsætter. Tak til Søren, fordi du vil løfte opgaven fremover og stor tak til Niels Larsen for en god "Havrevimp" i nu mange år: Kort, præcist, sagligt og altid på gaden til tiden.

Det er aftalt med den nye redaktør, at formanden i denne rubrik fortæller lidt om, hvad bestyrelsen arbejder med i DOF-Fyn-regi. For tiden prioriteres et tiltag om etablering af "våde enge" meget højt. Vi samarbejder her med DN, Friluftsrådet og Natur og Ungdom, og har afsendt en række forslag til amtet. DOF-Fyn følger arbejdet op i Det Grønne Råd.

Vi har foreslået Statsskovdistriktet udpegning og bevarelse af gamle træ-

er (ørnetræer) og gamle bøgebeplantninger som tilbud for ny Havørne-, Duehøge- og Ravnepar. Vi ønsker en natur, der er i økologisk balance med så høj artsdiversitet som muligt.

Og så et lille hjertesuk fra bestyrelsen: Vi mangler folk til en del af vore udækkede aktiviteter. Ring til formanden og hør til vores næste bestyrelsesmøde. Alle er velkomne til Fyns mest demokratiske forening. Bestyrelsesmøder er både "hårde" og sjove, men først og fremmest stedet, hvor meninger brydes, og hvor det sidste nye i det lokale fugleunivers behandles. Gæster er altid velkomne, også med meninger og kritik.

Formandsberetning for året 1998

Flemming Byskov

Forelagt på DOF-Fyns ordinære generalforsamling 3. Februar 1999.

1998 blev bedre end de tidligere år, ikke tilsammen, men det bedste af dem alle. Alene "Fuglenes Danmark", en bog på 3 kg, med en undersøgelse af vore fugle og deres udbredelse - MUMS. Her er meget at hente, her er alle argumenterne, alle kendsgerningerne; et enestående værktøj for os i fremtiden. Også "Fynsværket" eller "Fortegnelse over Fugle i Fyns Amt" udkom - et andet overblik over fuglene i vort amt gennem tiderne. Flot arbejde af Niels Larsen og rapportgruppens medlemmer. Fortegnelsen er et allerede meget brugt opslagsværk af stor værdi for os i fremtiden. Havørnen yngede igen på Fyn, - ingen kan huske, hvornår den gjorde det sidst. Det gav fantastiske oplevelser i august/september ved Brændegård Sø for de mange mennesker, der kom derned - selv sjællændere tog turen. Begivenheden er af stor betydning for DOF-Fyn i fremtiden, her vinder fuglesagen og vores arbejde og holdninger stor sympati i offentligheden. Vi glæder os over, at ørnene tilhører os alle. Stor tak til Erik Ehmsen, Finn Eriksen og Jørgen Jensen for det store arbejde med at beskytte ynglestedet og formidle goodwill og forståelse for ørnene hos den brede befolkning.

Bestyrelsesarbejdet er forløbet regelmæssigt og sikkert, velkommen til

Havrevimpens ny redaktør, Søren Gjaldbæk. Vi skal give Niels Larsen stor anerkendelse for mange år på ovenstående post, her er meget at leve op til for den nye. Også tak til Niels Larsen for arbejdet som kasserer for gangne år. Steen og Lisabeth Winkel har påtaget sig ungdomsarbejdet fremover. Vi har i mange år forsømt dette område, der ligger således her en forpligtelse for os alle til at bakke op om dette arbejde.

Betydningen af Jan Holm Jensens store arbejde med ajourføringen af DOF-Fyns hjemmesider mærkes nu tydeligt - utroligt mange mennesker følger her med i, hvad der sker på fuglefronten. Vi skal blot disciplinere alle aktive til at melde deres iagttagelser ind på hjemmesiden. Det er absolut her vi skal satse i fremtiden.

Tyvfiskeriet i Tryggelev Nor er i 1998 blevet fulgt op med telefonkæde til Fiskeriinspektionen, som konfiskerer garn og ruser med det samme. Jagtlovsovertrædelser topper igen i 1998 - ikke i de forstyrrelsesfrie områder, men i form Strandskader skudt i maj, forgiftede Ravne, fældede re-detræer og meget mere. På landsplan fører Fyn sikkert - selv godserne skyder nu med blyhagl på jagterne - men vi er efter dem på de halvårlige møder på Sollerup.

Beretninger fra udvalgene:

Ekskursionsudvalget

I 1998 blev der planlagt 17 ture, hvoraf de 11 forblev i det fynske og den resterende trediedel gik til Jylland - ja, én endda helt til Helgoland. Vi havde godt nok i sæsonens start annonceret en Sjællandstur, men da det Nordjyske pludselig viste sig ekstremt tillokkende, satte vi kursen nordover i stedet. Det er i øvrigt en type arrangementer vi ind i mellem har tænkt os at fortsætte med - at arrangere en spontan tur! Ideen er simpelthen at følge naturen, hvor den viser sig mest givtig, afgørelsen finder naturligvis sted i sidste øjeblik. Foreløbig har det givet fine, usædvanlig oplevelser - enten af rastende fugle i vintertiden eller direkte trækobs i september.

Traditioner har vi dog stadig masser af, så både Sydlangeland sidst i august, Monnet inden det lukker i marts, fuglekoret i Syltemade Ådal, et par udvalgte øer og Nærrå Strand er blevet frekventeret efter vanlig DOF-Fyn-opskrift. Der er derfor også i år god grund til at takke de mange turledere, som gør dette program muligt år efter år.

Internettet

DOF-Fyn hjemmesiden på Internettet kører på 3. år og bliver dagligt besøgt af ca. 50 mennesker, i alt ca. 9000 opslag indtil nu. Der bringes daglige

opdateringer af fugleobservationer i Fyns Amt.

Ungdomsudvalget

Mange aktiviteter blev det ikke til i 1998!

Vores annoncerede ungdomslejr på Sydlangeland måtte desværre aflyses på grund af misforståelser omkring indkvarteringen. Vi må nok indrømme, at vi i DOF-Fyn ikke har været gode til at varetage vores ungdommedlemmers interesser i det for gangne år.

Men i 1999 vil der ske lidt mere. Hovedforeningen har oprettet et landsdækkende ungdomsudvalg, der bl. a. vil arbejde for at få mere ungdomsstof i DOF's blade. Desuden planlægges landsdækkende ungdomslejre og oprettelse af ungdomshjemmeside på nettet. Hovedforeningen vil endvidere yde økonomisk støtte til arrangementer i lokalafdelingerne. Så kære unge mennesker: Kom frem med jeres ønsker til arrangementer.

Ungdomsudvalget i DOF-Fyn har meldt sig til en landsdækkende ungdomslejr i uge 42 (efterårsferien) med udgangspunkt i Blåvand. Ungdomsmedlemmerne vil i sommerens løb modtage nærmere oplysninger, men reserver allerede nu efterårsferien til oplevelser og samvær omkring vores fælles interesse.

Skulle der blandt forældre og andre medlemmer være interesse for

deltagelse i eller planlægning af arrangementer, hører ungdomsudvalget gerne fra jer.

Ungdomsudvalgets adresse kan ses på indersiden (side 2) af Havrevimpen.

Havrevimpen

Havrevimpen er i 1998 udkommet med de sædvanlige 4 numre, incl. en noget forsinket årsrapport for 1997. Niels Larsen har efter 6 år med 24 numre valgt at takke af som redaktør. Søren Gjaldbæk overtager posten. Redaktionen håber igen i 1999 på en god opbakning fra medlemmerne i form af frivillige indbetalinger på girokortet, som bliver indlagt i årets første Havrevimp.

Fuglestationsudvalget

Fuglestationen var i året 1998 kun bemandet i efterårssæsonen, nemlig fra ultimo juli og indtil 1/11. Den gennemgående observatør i hele perioden var Janus Ethelberg fra Bornholm. Han havde selskab af Christoffer Hansen fra Kolding fra medio august til medio september.

Ringmærkningen blev varetaget af Jacob Sterup Andersen og Ole Tønder dagligt fra ultimo juli til primo september. I resten af september blev der mærket i 11 dage og i efterårsferien i 4 dage. Det blev igen i år en god sæson, både hvad angår trækket og ringmærkningen (ringtotal 2091).

Ligeledes fandt en del ornitologer vej til det lille hus, hvor stationen

igen i år havde til huse, ligesom der var flere overnattende gæster.

Som tidligere år vil der udkomme en rapport over arbejdet på stationen, indeholdende alle træktal, ringtal og gemmeldinger. Rapporten kan købes i lokalet til møderne eller hos kasseren.

For sæsonen 1999 er ansat Erik Gülner fra Viborg. Erik er 25 år og en erfaren ornitolog. Han vil stå på Dovns Klint hver dag fra 1/8 til 1/11.

Fredningsudvalget

Vi – det er Morten Nielsen og Kurt Due – får tilsendt en lind strøm af afgørelser, typisk efter naturbeskyttelsesloven. Mange er OK. Fx. gives der flere og flere tilladelser til blokering af dræn, således at vandstanden hæves og der opstår vådområder. Og så gives der afslag næsten i alle tilfælde, hvor der søges om tilladelse til at sløjfe jord- og stendiger.

I enkelt tilfælde anker vi sagerne til Naturklagenævnet. Vi har i 1998 anket:

- en sag om inddragelse af en mose til legeland – vandcykler mv.
- en sag om rørlægning af en mindre del af Kobberbækken

Den første sag vandt vi, idet ejeren fik nej til ansøgningen.

Biblioteket

Der er ikke sket det store i biblioteket i år. Kurt Due har i det nye år taget fat på biblioteket. Der er blevet ryddet op

og bøgerne er sat i orden. Der er nu sat en låneordning på skinnerne, således at tidsskrifter og bøger nu kan lånes i forbindelse med arrangementer i lokalet. Ved lån noterer man navn og titel i en lånemappe. Hvis man uden for lokalets åbningstid ønsker at låne noget, kontaktes Kurt Due.

Amtstællinger

Vi har igen i 1998 talt på en række fynske fuglelokaliteter for Fyns Amt. Rigtig mange tællere tæller og projektet koordineres og styres af Kurt Due. Vores tællinger honoreres i år med 75.000 kr. Det ser ud til, at vi også skal tælle i 1999. Derfor hører vi gerne, hvis nogen er interesseret i at tælle. Kontakt Kurt Due.

Odense Fjord

I 1998 skete der det fantastisk positive, at Åge V Jensens fonde erhvervede Ølundgård. På gårdens jorder, som ligger lige ud til fjorden, skal der laves omfattende naturgenopretning. Projektet er delt i to dele: Et i firtalsstrand og et i Ølundgårds inddæmning. I firtalsstranden genskabes 11 hektar fri vandområde og 17 hektar eng. I Ølundgårds inddæmning etableres ca. 30 hektar fri vandflade og 20 hektar eng.

Der er set to nye arter i fjorden i 1998: Rødhovedet And og Bjergpiber. Af andre gode nyheder er de mange iagttagelser af Havørn i efteråret.

Vigelsø har i 1998, hvor naturen har været fuldt genskabt, vist sig at være en superlokalitet med utrolig mange ynglende og rastende fugle.

Ser vi tilbage på 1998 har vi meget at være tilfredse med, og vi kan håbe på et mindst lige så højt aktivitetsniveau i det nye år. Nogle projekter er allerede søsat: DOF-Fyn planlægger sammen med Fåborg Turistråd et antal guidede ture til Brændegård Sø. I forbindelse med tiltag til lov om oprettelse af våde enge har vi foreslået Fyns Amt, at vi udfører opfølgende tællinger på de derved fremkomne engområder. Endvidere vil amtet her i samarbejde med DOF-Fyn opsætte sløruglekasser og storkeredeplatforme. Interessant skal det også blive, at følge fuglestationsarbejdet på Sydlangeland, hvor vi som noget nyt har bemanding i forårsperioden. Andre initiativer vil givetvis komme til.

Vi ønsker alt godt for fuglene og vore medlemmer i dette sidste år i dette årtusinde.

Referat af generalforsamlingen

Michael Mosebo Jensen

Der var fremmødt 28 medlemmer til den årlige generalforsamling i DOF-FYN, der løb af stabelen den 3. Februar i år på Risingskolen i Odense.

Dirigent og formandsberetning

Henrik Møhrup blev valgt til at styre generalforsamlingen. Han konstaterede at generalforsamlingen var lovligt indvarslet, Flemming Byskov fik ordet til aflæggelse af beretning for 1998. Ingen debat eller opklarende spørgsmål - beretningen var godkendt enstemmigt.

Revideret årsregnskab og budget

Kasserer Niels Larsen gennemgik regnskabet, som blev fremført uden amærkninger og enstemmigt godkendt på baggrund af et mindre overskud og en stabil kassebeholdning. Der var ikke udarbejdet noget egentligt budget for 1999, men kassereren udtrykte bestyrelsens intentioner om at følge samme linie og dermed også samme udgiftsramme for 1999, som havde præget 1998. Intentionerne blev vedtaget af generalforsamlingen.

Valg til bestyrelsen

Flemming Byskov, Jens Bækkelund og Niels Larsen var på valg. Da Niels Larsen ikke ønskede genvalg, havde bestyrelsen opstillet Ole Tønder som kandidat. Der var ikke indkommet nogen modkandidater, så de tre blev valgt.

Valg af revisorer

Genvalg af Morten Nielsen som revisor, og til revisorsuppleant valgtes Per Bak.

Valg til repræsentantskabet

Genvalg af Flemming Byskov, Søren Bøgelund og Michael Mosebo Jensen.

Forslag fra medlemmer

Der var ikke indkommet nogen forslag fra medlemmerne, men der blev fra salen åbnet op for en debat om brugen af biblioteket. Kurt Kristensen foreslog, at der blev lavet en liste over bøgerne i biblioteket, som så skulle trykkes i Havrevimpen med løbende årlige suppleringer, således at medlemmerne hele tiden vidste, hvad de kunne låne med hjem. Kurt Due, som er DOF-FYNs bibliotekar, lovede at tage spørgsmålet op på kommende bestyrelsesmøde.

Evt.

Flemming Byskov tog igen ordet for at hædre årets DOF-FYNbo, som i år blev Jan Holm Jensen for sin daglige ihærdige indsats med vores hjemmeside på internettet.

Efter en tak til dirigenten for ulastelig ledelse af "slagets gang" viste Jan Holm Jensen, Niels Larsen og Michael Mosebo Jensen lysbilleder fra felten i 98.

Keldsnor Fuglestation 1999

Ole Tønder

DOF-Fyns fuglestation på Sydlangeland vil være åben i følgende perioder i år: 6/4 - 1/6 og 1/8 - 31/10. Det betyder, at det er muligt gratis at overnatte på stationen i nævnte tidsrum for medlemmer efter henvendelse til Ole Tønder på tlf. 66115905 eller på fuglestationens mobiltelefon (21403976). Endnu kender vi ikke observatørbemandingen, dog har en ansøger allerede lagt billet ind på september og oktober. Under alle omstændigheder har vi dog lejet boligen, så uanset hvad står tilbudet åbent.

Stationen har til huse i det sædvanlige feriehus på Gulstavvej 12.

Der vil ikke blive ringmærket i forårssæsonen, kun i efteråret om-

kring Keldsnor, både i krattene og i rørskovene.

Planen for foråret er, at observationerne primært skal dreje sig om indtrækkende fugle samt optællinger i diverse vådområder. I efteråret drejer det sig mest om trækket ved Dovns Klint/Buns Banke/Fakkebjerg og de sædvanlige tællinger i Keldsnor og Søgård Mose.

Vi håber på en god sæson og at se så mange som muligt på Langeland.

Husk at aflevere obs-tal til enten observatøren dernede eller lokalitetsregisteret.

På Gensyn!

Husk!! Fuglestationen er for alle DOF-Fyns medlemmer.

Ny version af DOF-basen.

GRATIS TILBUD.

Den nye version af DOF-basen (version 2.2) er nu klar. Ønsker du at modtage denne med henblik på selv at indtaste dine fugleagttagelser, kan denne rekvireres gratis ved henvendelse til Palle Jørgensen. Eneste betingelse er, at du i starten af hvert år sender lokalafdelingen en kopi af dine indtastede observationer fra det foregående kalenderår.

Henvendelse kan ske til : Palle Jørgensen
Mirabellevej 15
5270 Odense N

Tlf. 66 18 82 47
E-mail: palle-j@post1.tele.dk

Stenpikkeren fra Fyns Hoved

Af Søren Gjaldbæk

Søndag den 27/9 var Mogens Ribo Pedersen og Kirsten Lund på tur til Fyns Hoved. For enden af Hulvej i sommerhusområdet, hvor kysten er beskyttet af store rullesten opdagede de en ung Stenpikker, der fouragerede mellem stenene. Den var imidlertid mindre og mørkere end en almindelig Stenpikker og i forhold til denne var næbbet mindre, mere spidst, og det blev holdt en smule opad som hos en Grå Fluesnapper. Under fouragering stod den lodret og fløj lodret op efter insekter, når den hvilede sig var holdningen mere vandret. Disse karakterer pegede mod den østlige race af Middelhavsstenpikker (*melanoleuca*) eller Nonnestenpikker. Disse to arter er særdeles vanskelige at adskille, selv ringmærkningsfugle kan volde vanskeligheder, og for at komplicere sagen yderligere kan de to arter også hybridisere. Mogens og Kirsten forlod fuglen uden at få den bestemt, men ringede til Michael Mosebo Jensen og Tim Hesselballe Hansen, der straks tog op for at studere kræet. Senere kom også Flemming Byskov og Søren Kaas. Michael havde fornøjelsen af at klatre rundt mellem stenene et par timer - til det blev mørkt - for at få et par brugbare billeder af dyret.

Adskillelsen af de to arter beror på en række små detaljer i dragten. Haltetegningen er forskellig, men van-

skelig at få at se ordentligt. Nonnestenpikkeren er mere køligt grå, hvor Middelhavsstenpikkeren er lidt varmere i farven, Nonnestenpikkeren er lidt mere skællet på ryggen end Middelhavsstenpikkeren og andre dragtkarakterer kan pege mod den ene eller anden art, ingen af kendetegnene er iøjnefaldende. Endelig kan håndsvingfjersprojektionens længde give svaret, er den lang er det Nonnestenpikker, er den kort er det Middelhavsstenpikker, desværre kan de to længder overlappe. Håndsvingfjersprojektion er forholdet mellem tertiærernes længde og den del af vingen, der er synlig uden for den længste tertial. Den bruges ofte til at skelne mellem ens arter, f.eks. Spottesanger-Gulbug, Gran-Løvsanger, Korttået Lærke og Dværglærke samt Dværg- og Lille Rørvagtel. Desværre blev der ikke klarhed om dette forhold på stedet - det gælder om at være beredt! De billeder, der blev taget hjalp heller ikke, da de blev taget under ugunstige lysforhold.

Fuglen fouragerede ivrigt frem til mørkets frembrud, hvilket ofte er tegn på, at den har tænkt sig at trække i løbet af natten. Det afholdt dog ikke folk fra at eftersøge den dagen efter. Rent faktisk blev den "genfundet" tre gange, den ene af gangene af undertegnede, men ingen af disse genfund

stod for en nærmere inspektion; det var i alle tilfælde almindelige Stenpikkere. En flot Storkjove over havet var dog god nok og ikke hverdagskost på disse kanter.

For at belyse vanskeligheden omkring identifikation af unge Stenpikkere kan det nævnes, at der et par dage efter dukkede en drilsk Stenpikker op på Langli. Den blev i første omgang bestemt til at være en østlig Middelhavsstenpikker. Et par folk fra SU kom over og så på fuglen. De var ikke helt overbeviste om, hvilken af stenpikkerarterne, der var tale om. Det lykkedes at få fuglen i et net, og det viste sig, at det var en almindelig

Stenpikker, der på grund af slidt og våd fjerdragt plus lidt olieforurening virkede lille og mørk.

Fem dage efter det fynske fund var der hele to mørke Stenpikkere ved Fornæs på Djursland, igen samme problematik. Den ene blev fotograferet under gode lysforhold, vi venter spændt på at høre om fuglen bliver bestemt. Søren Kaas så også fuglene på Fornæs og siger, at de var magen til Stenpikkeren fra Fyns Hoved.

Feltbestemmelse af unge Stenpikkere er bl.a. beskrevet i "The MacMillan Birder's Guide to European and Middle Eastern Birds".

Myreløver i Tryggelev Nor

Af Flemming Byskov

Hvad har Myreløver med fugle at gøre? Jo, der er en forpligtelse for Fugleværnsfonden her. I 96-97 fandt en af vore faste optællere i Tryggelev tragte med Myreløvelarver i det sandede klitområde nord for noret. DOF-Fyn koblede entomologerne på opgaven, og straks havde vi en melding fra en professor fra Zoologisk Museum: Myreløven er aldrig set på Fyn – en sensation for insektfolk. Desværre sås disse karakteristiske myreløvetragte ikke i sandet i 1998. En større undersøgelse iværksættes i 99 – Fyns Amts og Fugleværnsfondens biolog er sat på opgaven. Om vi kan gøre noget for at beskytte Myreløvens levested vil fremtiden vise.

Kort om Myreløver:

Myreløven er et insekt under familien Netvinger. Der forekommer 3 arter i Danmark. Myreløven er almindelig, hvor den findes. P.t. er den kun kendt fra Bornholm samt Tisvilde Hegn og

Tibirke Bakker på Sjælland. Myreløver er fremme i juni og juli – flyver kun om natten – ligner mest en bleggrå guldsmed med et vingefang på 75 mm. Det interessante er myreløvelarven, der laver en tragt i sandet ved at kaste sandet til siden med hovedet. Larven er ca. 20 mm. Når et uforsigtigt insekt eller en myre løber over tragtanten glider insektet lige ned i Myreløvens kraftige kindbakker. Prøver insektet at undslippe kaster larven sand efter insektet, som så alligevel ender som føde for larven.

Lad os håbe, at vi i sommeren 1999 genfinder Myreløvene og får beskyttet deres levested efter faglig rådgivning fra Zoologisk Museum.

Finder du Myreløver i Tryggelev Nor eller andetsteds bedes du kontakte biolog Søren Ferdinand Hansen i Fugleværnsfonden på tlf. 33 14 44 04.

Unge trækfugles orientering

Af Søren Gjaldbæk

Gennem de sidste fire år har den fynske ornitolog og biolog Henrik Mouritsen arbejdet ved Biologisk Institut, Odense Universitet på en PhD-afhandling om, hvordan fugle som Broget Fluesnapper, Rødstjert og Havesanger orienterer sig under deres første træk fra udklækningsområdet til vinterkvarteret. Disse fugle er nattrækkere og trækker alene, de har således ingen ældre, erfarne fugle til at vise vej. De har alle vinterkvarter syd for Sahara i den vestlige del af Afrika og indleder trækket i sydvestlig retning. Når de ankommer til Spanien fortsættes trækket sydover mod Vestafrika. Afhandlingen blev succesfuldt forsvaret 24/11-98, og Havrevimpnen har haft en snak med "Mou" om hans arbejde.

Orienteringsstrategien

Et af Mous hovedresultater er, at fuglene for at nå frem til vinterkvarteret kun behøver at være født med en trækretning og en viden om, på hvilket tidspunkt trækket skal begynde, og hvor længe det skal vare – de skal være født med et kompas og et ur! De behøver ikke at vide, hvor de befinder sig undervejs, som ældre teorier ellers har postuleret. Som supplement til kompasset og uret skal de have to nødplaner -

Nødplan A:

Hvis trækket om morgenen har ført fuglen ud over havet fortsættes mod sydøst til de møder land, hvis vinden ikke er for kraftig.

Nødplan B:

Hvis trækket om morgenen har ført fuglen ud over havet og vinden er for kraftig (over 10 m/s) følger fuglen bare med vinden.

Det er plan B, der kan resultere, i at fugle registreres langt fra deres naturlige udbredelsesområde (hits!), eksempelvis er det derfor, at så mange nordamerikanske småfuglearter når frem til De Britiske Øer.

For at eftervise sin teori har Mou udarbejdet en matematisk model, der via en computer kan beregne, hvor fuglene burde genfindes i Spanien, inden de krydser Middelhavet. Tilbage står så at teste, om fuglene rent faktisk genfindes i overensstemmelse med modellens forudsigelser. For at undersøge dette har man brug for en art, der er ringmærket i stor stil, idet genmeldingsfrekvensen fra ringmærkninger er særdeles lille - man skal i gennemsnit ringmærke op mod 1000 fugle for at få 1 genmelding. For Mou var der det tillægsproblem, at han kun kunne bruge de fugle, der er ringmærket som ungfugle i yngle-

området om sommeren og genfundet samme efterår. En sådan art er Broget Fluesnapper, idet der i dette århundrede er ringmærket op mod 1.000.000 fugle - de fleste i Sverige og Finland. Dette gav blot 1138 brugbare genfund, men nok til at være statistisk signifikant for analysen. Der viste sig at være en særdeles god overensstemmelse mellem modellens forudsigelse og virkeligheden.

Har fuglene et kort?

Hvis fuglene er født med et kort, altså en viden om hvor de skal hen, må man forvente, at de, hvis de bliver transporteret væk fra deres trækretning, vil starte med at trække ind mod deres normale trækroute. Analyse af egne og ældre forflytningsforsøg viste, at dette ikke er tilfældet. I et forsøg fangede man 48 Brogede Fluesnapper på Christiansø, de 16 flyttede man 400 km vest til Klelund Plantage, de 16 blev flyttet 500 km mod syd til Tjekkoslaviet, og de 16 lod man blive. Alle tre grupper trak uanfægtet i samme retning, ingen af de flyttede grupper af fugle forsøgte at kompensere trækretningen. Fuglene har tilsyneladende ingen ide om, hvor de skal hen.

Hvilket slags kompas har fuglene?

Fuglene orienterer sig ved at registrere vinklen mellem jordens magnetfelt og jordoverfladen. Vinklen er 0° på ækvator, og den er ens på samme nordlige og sydlige breddegrad, fagfolk taler om et inklinationskompas. I

praksis betyder det, at fuglene kun kan orientere sig i en retning mod ækvator. Flytter man en fugl syd for ækvator i en magnetisk afskærmet kasse, så den ikke registrerer ændringen i jordmagnetfeltet undervejs, vil den starte trækker langs den genetisk indkodede trækretning, men mod ækvator, det vil sige mod nordøst! Flytter man den derimod syd for ækvator vil den fortsat trække mod sydvest, så længe dens ur siger, at trækker skal være, på trods af, at den måske er nået frem til vinterkvarteret! Et forsøg med flytning af 30 Grå Fluesnapper eller Havesangere til Sydafrika skulle sidste efterår have efterprøvet denne teori. Desværre viste det sig temmelig besværligt at skaffe "visum" til fuglene på trods af, at de jo kunne have fløjet derned selv. Fuglene var underlagt samme importregler som kreaturer, og de fornødne tilladelser kunne ikke indhentes i tide. Forsøget vil blive udført dette efterår. Hvordan fuglene registrerer magnetfeltet fra jorden er ikke afklaret, men noget tyder på at de "ser" det, at der sidder en bestemt type molekyler på øjets nethinde, der spiller en rolle for orienteringen. Forsøg med Rødhalse og Havesangere har vist, at de mister orienteringsevnen, hvis de kun udsættes for rødt lys. Det kunne skyldes, at de molekyler på nethinden, der spiller en rolle for orienteringen, kræver påvirkning af lys med en anden farve. Arbejdet med at afdække disse forhold er et af de projekter,

Mou vil arbejde med i de kommende år.

En anden orienteringsmekanisme hos fuglene er at orientere sig i forhold til det punkt på nattehimlen, som jordens rotationsakse peger mod. På den nordlige halvkugle vil dette punkt ligge meget tæt på Nordstjernen.

Et forsøg med Rødstjerter viste, at fuglene kun mister orienteringen, hvis man afskærmer dem magnetisk og fjerner deres mulighed for at se nattehimlen. I naturen vil sidstnævnte jo ske i overskyet vejr, hvilket gør det praktisk, at de har en alternativ orienteringsmekanisme til deres rådighed.

Fugle på afveje

Der har dette efterår været et lille indfluks i Vesteuropa af Mongolsk Piber, bl.a. optrådte arten for første gang i såvel Danmark som i Sverige. Dagen før sit PhD-forsvar var Mou og en af hans opponenter på pletten ved Værnengene, hvor den danske fugl rastede i en uges tid. Ifølge Mou må man regne med, at en vis del af en population har en genetisk fejl, der får dem til at trække i en forkert retning (de mongolske pibere skulle have været til Sri Lanka). Normalt vil disse fugle gå til, inden de når frem til Europa, idet de ikke "ser på forholdene og opdager, at der er noget galt", men blot fortsætter i deres medfødte (og i dette tilfælde forkerte) trækretning. De opdager altså ikke, at de er på afveje. Hvis vejrforholdene under trækker er specielt gunstige, kan de nå frem til

Europa uden at omkomme, og de lokale ornitologer kan glæde sig over et "hit". Det er altså en forklaring på, at perioder med østenvind om efteråret kan give sjældenheder som f.eks. Fuglekongesanger.

Nye projekter

I starten af dette år henlagde Mou residensen til Canada, hvor han skal arbejde med at afklare forholdene omkring fuglenes registrering af jordens magnetfelt. Et andet projekt i støbeskeen er et forsøg, der skal afklare, hvordan Sodfarvet Skråpe orienterer sig. Der er en population på New Zealand, der udfører et imponerende "ottetalstræk" over Stillehavet, hvilket bringer dem til såvel Japan som Alaska. En fugl kan bære en satelitsender, hvis dens vægt ikke udgør mere end 2 % af fuglens egenvægt. Da en Sodfarvet Skråpe vejer 600-800 g er denne mulighed brugbar her, idet de mindste sendere vejer 10-15 g. Signaler fra en sender anbragt på skråpen bliver sendt til en satellit, der så kan registrere fuglens position 5-10 gange i døgnet. Ved at "drille" nogle af skråperne med små kraver, der forstyrrer deres aflæsning af jordens magnetfelt håber Mou at få yderligere indsigt i fugletrækkets gåde. Havrevimpelen ønsker held og lykke med arbejdet og håber igen at se ham i det fysiske om nogle år og høre om nye resultater.

Fugleobservatør på Dovns Klint

Danmarks bedste efterårstræksted

Af Janus Ethelberg

Hele historien startede med min afgang fra Bornholms Amtsgymnasium. Efter 13 år på skolebænken havde jeg mod på at prøve noget nyt – jeg ville gerne have mindst et år fri. Af den grund blev der spekuleret meget over, hvad jeg så skulle foretage mig. Min første tanke var selvfølgelig at tage ud at rejse (som så mange andre studenter), men den idé blev hurtigt manet til jorden, da alle mine venner enten var taget til København for at studere eller var i militæret. ”Hvad så?“, blev jeg spurgt, da var det, at min kvikke far fik en knaldgod idé – Fuglestation! Jamen, hvorfor ikke: Kombinere interesse/hobby og fritid, når man oven i købet også kunne få lidt håndører.

Derfor blev de nye DOF-blade gennemløst, og til sidst gav det pote. I bladet DOF-NYT søgte fuglestationen på Sydlangeland en observatør til efteråret 98. Jeg ringede til stationslederen og snakkede lidt med ham, han spurgte om min erfaring osv, dog ville han give andre ornitter lidt mere tid til at ringe, men ellers ville jeg sandsynligvis få stillingen. En lille måneds tid senere ringede han for at meddele, at jeg havde fået jobbet og skulle starte 1. august. Så gik sommerferien lynhurtigt, og pludselig den

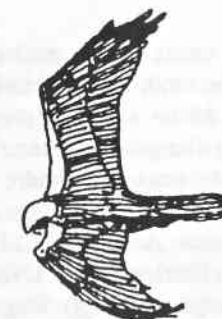
31. juli stod jeg på Sydlangeland for første gang, i øvrigt i øs-slask-regnvejrs med tilhørende blæst. Her mødtes jeg med stationslederen Ole Tønder.

Arbejdet bestod af morgenobs startende ca. en halv time før solopgang og ca. 5 timer frem, alt afhængig af fuglene. Var der mange fugle, blev man der til trækket stoppede, mens man gik tidligere hjem, når der ikke var noget træk. De dage, hvor rovfugletrækket var i gang, fortsattes der med obs fra den største bakke på Sydlangeland, Fakkebjerg, eller fra andre småbakker, alt afhængigt af vinden. Derudover skulle jeg inden for en bestemt 5-døgnperiode tælle op i to nærliggende vådområder: Søgårds Mose og Keldsnor. Om aftenen skulle jeg udfylde et trækskema samt skrive en dagsrapport.

Ud over mig som observatør var der to ringmærkere, Ole Tønder og Jacob Sterup Andersen – sidstnævnte havde i øvrigt været ringmærker på Christiansø hele 1997. De var dog ikke altid dernede: Jacob var der hele august, men skulle derefter læse videre på universitetet, Ole var der det meste af august og senere rimeligt stabilt fredag-onsdag.

Operation Sydlangeland

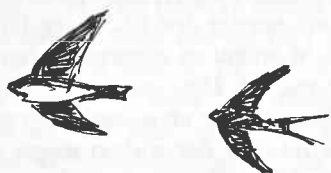
De første dage gik rimeligt. Årstiden taget i betragtning var der pænt gang i Ederfugletrækket (ca. 2000 den 1. aug), og også vadefuglene rørte på sig. Dagene gik stille og roligt uden for meget hurlumhej indtil 8. august. Der startede et nyt projekt, Operation Sydlangeland, hvilket gik ud på at finde og registrere hver en fugl på Sydlangeland og dermed også finde de mere sjældne fugle, man måske ikke lige ville finde ene mand. Første dag blev rimeligt god, idet vi satte ny Fyns Amt-rekord for træk af Strandhjejle med 106 trækkende. Lørdag den 15. august blev der holdt hyggeaften for dem, der var dernede. Højdepunktet var en lysbilledquiz, hvor Rolf Christensen fra Skagen vandt. Alt i alt blev det en pæn succes. Der blev bl.a. fundet følgende: Markpiber, Sort Stork (2), Kærløber, Nordisk Lappedykker, Pomeransfugl, og det helt store hit blev fanget af ringmærker Jacob Sterup Andersen: 1 1K Vandsanger (se foto i Havrevimpnen nr. 4-98), hvilket betød krydser i massevis, faktisk til alle, der var der den dag, hvilket vil sige ca. 20 personer. Den eneste, der ikke fik kryds, var Rolf Christensen. Fuglen var ikke set i Fyns Amt i hele 75 år! Under hele ugen skønnes der at have været omkring 50 deltagere, nogle hele ugen, andre bare en enkelt eller et par dage.

Hvor bliver rovfuglene af?

Men operation Sydlangeland var ikke den eneste ”begivenhed” i denne uge, det var nemlig den 15., at jeg fik selskab af endnu en observatør, også en ung student. Han var fra Kolding og skulle være der en måned. Den næste uges tid blev der spejdet meget efter rovfuglene: Rørhøg, Fiskeørn og Hvepsevåge. Vi så begge to frem til en dag med op til 1000 Hvepsevåger, hvilket ikke var helt umuligt ifølge de tidligere årsrapporter. Vi ventede og ventede, og der dukkede da også en Vandrefalk op som et lyspunkt, men Hvepsevågerne lod vente på sig. Den 7. september skulle vise sig at blive den bedste Hvepsevågedag, hvilket er en uge senere end normalt. Der gik 122 Hvepsevåger, 3 Lærkefalk samt et ukendt tal (pga. tæt tåge om morgenen) Rørhøge, Spurvehøge og Fiskeørne. Det var da også fint nok, men alligevel lidt skuffende i forhold til vore forventninger. En mulig grund, til at rovfuglene ikke var kommet endnu, kunne være, at der

lige havde været en uge med rimelig kraftig østenvind, som kunne have blæst dem ad en anden vej og altså uden om Sydlangeland. Denne østenvind gav dog nogle helt andre goder, da jeg en enkelt dag (3. september) havde følgende: Alm. Kjove 13 (heraf 5 i en flok), Sortterne 4 og Dværgrmåge 102 (mange så tidligt). Dagen forinden havde vi på 4 timer haft: Alm. Kjove 9 (heraf 7 i én flok, alle 9 indenfor en halv time), Sortterne 9 (heraf 8 i én flok) og Dværgrmåge 36.

Knortegæssene melder sig.

Herefter blev det svaler og Mursejler, der dominerede ved morgentrækket, dog ikke i større tal, således max Landsvale 1500. Den 15. september blev dagen, hvor min med-observatør vendte Sydlangeland ryggen for at søge heldet i Koldingområdet. Han blev takket farvel med løfte om, at den 16. ville blive efterårets store hitdag med en grib eller to. Det skulle vise sig, at være en stor overdrivelse, intet skete, udover lidt svaler samt Knortegæs. Den 17. derimod blev en rimelig dag, hvor Knortegæssene for alvor begyndte deres træk. Således

blev der denne dag talt 1326 Knortegæs. Udover det var der andre gode observationer som Duehøg 1 (sjældent trækfugl på Langeland), Dværgrmåge 4, Bjergvipstjert 2, Svale sp. 2400 og sidst men ikke mindst en Hvid Stork, som kredsedede sammen med 20 Musvåger fra kl 11.15-13.40. Hvad der derefter er sket med den, vides ikke, da jeg skulle passe mine 5-døgnstillinger. Disse var heller ikke uden indhold, idet der i Søgårds Mose bl.a. stod Dværgrmåge 21 og Temmincksryle 2. De næste dage gik med Landsvaler og Knortegæs, et par Rødstrubede Pibere viste sig, og snart blev det den 20. september. Denne morgen startede med regn og tåge, men trods det viste der sig en flot 1K Storkjove ved klinten. Første gang den blev set passerede den på en afstand af ca. 30 m! Herefter lå den på det spejlblanke hav 100-200 m ude resten af dagen, hvor den blev set af en del ornitologer og forbigående turister. Dagen efter toppede trækket af Knortegæs med over 5000, også Ederfuglene var godt repræsenteret med 2500 trækkende, derudover en 1K Vandrefalk, og minsandten om ikke Storkjoven blev genfundet af en nybegynder, der forsigtigt henvendte sig til mig for at stille et dumt spørgsmål, nemlig om "det dér bare var en ung måge eller hvad?" Også Bjergvipstjert var der mange af, hele 5 styk, og så var der for øvrigt også dagen, hvor den første Kvækerfinke blev hørt. Dertil kom en gam-

mel ornitolog og fjersamler, som fortalte, at han lørdag den 5. september havde set en Blåhals og fundet fjer fra en Laplandsværpling, lidt ærgerligt at få det at vide to en halv uge efter. De næste par dage gik især med Knortegæs og Ederfugle, men også Vandrefalk, Rødstrubet Piber, Skærpiber og Dværgrfalke viste sig. Rastetællingerne i denne periode viste sig at blive de mest overraskende, da jeg den 24. fandt 25 Blisgæs i Keldsnor. Blisgæsen er fåtallig på Sydlangeland, så derfor var det en god overraskelse. Dagen efter var antallet øget, og jeg kunne nu stolt kalde mig selv indehaver af en Sydlangelandsk rekord for rastende Blisgæs: 123. Men det var bare et af lyspunkterne på denne dag. Andre var en ung Hedehøg, 5000 Ederfugle, 2700 Knortegæs, 8 Røde Glenter, 99 Spurvehøge og 5 Dværgrfalke.

Masser af Dværgrmåger

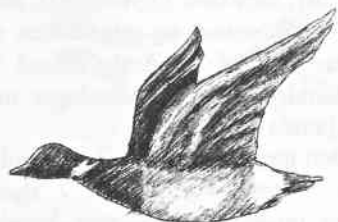
De næste dage forløb med småfugle som Engpiber og Hvid Vipstjert. Mens Knortegæssene så småt ebbede

ud, overtog Ederfuglene totalt og i månedskiftet september-oktober kulminerede trækket med lidt over 30.000 på bare 3 dage. Inden da havde der været en dag med tæt tåge, noget af denne dag blev fordrevet på Fyns Hoved i håbet om at finde en Middelhavs – eller Nonnestenpikker, der havde rastet aftenen før. Fuglen fandt vi aldrig, men vi så da en adult Storkjove på ca. 30 meters afstand. Udover et besøg af min far var der også andre goder på Langeland i disse dage, såsom en juvenil Vandrefalk, flere Alm. Kjoever, flere dage med over 100 Dværgrmåger (sågar en med hele 261, næstflest i Fyns Amt), pænt med smålommer og minsandten om vi ikke satte Fyns Amts rekord for trækkende Toppet Skallesluger med 387, jamen dog!

Den næste uge gik stille og roligt med 2 Store Tornskader, 7 Bjerglærker og en rastende ung Vandrefalk, som jeg havde fået fortalt var en mulig Jagtfalk, men det var bare falsk alarm, desværre. I starten af efterårsferien var der trækkende Vandrefalke to dage i træk og så begyndte duerne at røre på sig. Ellers forløb efterårsferien nogenlunde roligt med Nordisk Lappedykker, Hedelærker, Enkeltbekkasiner, Skægmejser samt nogle sene Bysvaler. Da alle besøgende var rejst hjem søndag dukkede det største "efterårsferie-hit" op, da en 3K Havørn viste sig over Keldsnor i ca. 10 min, hvorefter den forsvandt mod Tyskland.

Droslerne kommer

Sjovt nok havde der ikke vist sig nogen Vindrosler, og kun ganske få Sjaggere var set raste indtil nu, men det skulle vise sig værd at vente på, da de var den stort set eneste opmuntring i det kedelige, blæsende og ikke mindst fugtige vejr midt i oktober. En enkelt dag med 675 Vindrosler og 850 Sjaggere var da heller ikke dårligt. Derudover var der også en sidegevinst, da en enlig ringdrossel, sågar en han, kom flyvende, et lækkert syn, der virkelig varmede.

En stor trækdag

Den 24. oktober blev en ganske god dag. Tre mand var vi på klinten om morgenen, og det var godt, at det ikke kun var mig, som stod dér, ellers var jeg nok gået glip af en masse. Dagen startede med tåge og helt vindstille. I løbet af den første halve time var der allerede trukket to Blå Kærhøge, så derfor håbede jeg lidt på endelig at opleve Musvågedagen, som jeg var blevet lovet. Finker var der også lidt

af, ligeledes var der Ederfugle, men det var først efter 8.30, at dagens top-scorerer for alvor rykkede. Da begyndte finker og Ringdue (med nogle Hulduer) at vise sig i pæne flokke, men de gjorde det bestemt ikke nemt for vi tre ornitter, da de trak over en meget bred front, dvs. både øst og vest for os samtidigt med flokke over vores hoveder, men vi gjorde vores bedste. Omkring 14.30 ebbede trækket ud, og jeg skyndte mig hjem for at tælle sammen (og få frokost). Ringdue 12230, Bog/Kvækerfinke 12045, Huldue 82, Hedelærke 14, Rødstrubet Lom 5, Sortstrubet Lom 15, Ederfugl 3885, Stær 976, Blå Kærhøg 3, Duehøg 1, Fjeldvåge 5 (mange herovre), Spurvehøg 150. Den dag gik jeg i hvert fald træt i seng. Men allerede dagen efter var der noget specielt at se på. Under frokosten fik jeg melding om en Kortnæbbet Gås, der jo ikke ligefrem er den mest almindelige fugl uden for Vestjylland. Den skulle befinde sig i en Grågåseflok. Jeg så på sagen, og minsandten om det ikke passede. Den var rimeligt stationær, og blev der i hvert fald frem til den 30. oktober, hvorefter der ikke rigtigt blev kigget efter den mere.

På falderebet

De sidste dage gik især med Ederfuglene, da jeg omkring den 27. var oppe på godt 90.000 totalt var jeg enormt ivrig efter at nå 100.000, derfor var der intens overvågning af havet, og så var det jo heller ikke dår-

ligt, at få sin helt egen Ederfugletæller, hvilket jeg fik den 29., da min far kom på forlænget weekend for at hente mig igen. Det var en god hjælp, da der også var andre fugle over havet og over land. Bl.a. den hidtil seneste Rørhøg i Fyns Amt, men også tal som 8000 Finker og 3000 Ringduer på en enkelt dag sammen med 2000 Ederfugle. Og så må jeg heller ikke glemme dagen med en enkelt ubestemt Kjove, 2 Rider samt en rastende Tejst, eller efterårets sidste gode dag (30. okt), hvor vi så flere Lommer, hele 11 Gråstrubede Lappedykkere og én Nordisk, små 600 Grågæs, 5250 Ederfugle, knap 6000 Ringduer, 7 Hedelærker, 1 Vandrefalk, 1 Tejst samt rastende Nøddekrige, Kortnæbbet Gås og Mosehornugle.

Dermed var den sidste dag kommet, dagen hvor jeg blev nødt til at tage afsked med Sydlangeland, hvilket var lidt sørgmodigt, men fuglene hjalp mig med at komme over det, da vi så ikke færre end 27 lommer (røde, sorte og ubestemte), Nordisk Lappedykker,

500 Grågæs, 4000 Ederfugle, 8000 Ringduer, 9 Hedelærker og 3 Alke. Vi blev desværre nødt til at slutte kl 11, da den sure pligt at gøre rent skulle overstås. Efter nogle timers arbejde var det klaret, og vi tog afsked med Ole Tønder og Jan Holm Jensen (bestyrer af DOF-Fyns hjemmeside på internettet) for derefter at vende snuderne mod København og civilisationen.

Et godt job

Dette var historien om en fugle- og naturinteresseret ung mand, der opfyldte en af sine drømme ved at tage på fuglestation langt hjemmefra, og det var næsten som en drøm. Tænk dig bare at leve uden regninger og forpligtelser, det eneste du skal er at koncentrere dig om din hobby i 3 måneder. Det er simpelthen bare livet, lige meget hvad vejret gør for at gøre det surt for én, det kan man nemlig altid finde ly for. Nej, det værste er, når fuglene svigter, så er det noget helt andet. Hvis jeg skal sige noget om, hvad der skuffede mig, var det helt sikkert rovfugletrækket. Godt nok er det nogle fine tal for Bornholm, men når man havde fået at vide, at Hvepsevågedage med over 1000 individer og Musvågedage med 1000-2000 stykker jævnligt kan opleves, så bliver man en smule skuffet over ens maxdage for Hvepsevåge og Musvåge på hhv. 122 og 276. Men det var ikke det eneste, der skuffede, også for Rød Glente, Blå Kærhøg,

Fiskeørn og Dværgfalk var efterårstotalerne et stykke under det normale. De eneste rovfugle, der klarede sig nogenlunde, var Rørhøg og Lærkefalk. Men ellers har det kun været en positiv oplevelse at være på fuglestation på Sydlangeland. Både havtrækket med især Dværgmåger og kjoever (til sammenligning har jeg i dette efterår haft dagstotaler for begge disse arter, der ligger over efterårstotalerne for de sidste to år på Sydlangeland!) samt vadefugletrækket var et godt stykke over normalen. I alt blev der fra 1. august til 31. oktober set 196 arter på Sydlangeland, hvoraf,

jeg selv så de 189, hvilket indeholdt 9 fine krydser.

Udover det med fuglene var menneskene/fuglefolket, jeg mødte, også noget, jeg ikke vil glemme lige med det samme. Så hvis du går og tænker på at til-bringe en tid på en fuglestation, så synes jeg, du skulle gribe chancen og springe ud i det, for det er helt klart det værd, selv om det ikke er penge, man bliver rig på, men oplevelser. Sydlangeland skal bruge en observatør både forår og efterår – og selv om rovfugletrækket svigtede i år pga. vindforholdene (?), er det Danmarks bedste efterårstræksted – et besøg værd!

Observatører søges til Langeland

Keldsnor Fuglestation søger en eller flere observatører til at dække forårstrækket på Sydlangeland i perioden 6/4 – 31/5.

Sydlangeland er primært kendt som et af landets bedste efterårstræksteder, men har absolut også vist sine kvaliteter om foråret. Fra Dovns Klint kan man se et ofte stort træk af vandfugle, og områdets mange vådområder byder på mange rastende fugle. Og så er der som regel altid et par sjældenheder, der lægger vejen forbi. Fra de sidste to år kan bl. a. nævnes Amerikansk Pibeand, Blåvinget And, Stor Skrigørn, Plettet Rørvagtel, Hvidvinget Terne, Biæder, Droselsørsanger m.m.

Vi kan tilbyde indlogering i et sommerhus centralt i området, et kosttilskud på kr. 1500,- pr. måned samt, ved ophold på minimum en måned, rejsen betalt.

Arbejdet vil bestå i daglige trækobservationer fra Dovns Klint foruden regelmæssige optællinger af rastende fugle på nærliggende lokaliteter.

Allerede nu søges også observatører til det kommende efterår (1/8-31/10).

Interesserede kan henvende sig til: Ole Tønder

Jens Juels Vej 32, st.
5230 Odense M
Tlf. 66 11 59 05

Fra felten

Af Tim Hesselballe Hansen

Denne udgave af "Fra Felten" perioden medio november – primo februar

Rødstrubet Lom

1 i Pugesø, Fåborg 24.1-27.1 (GKN).

Gråstrubet Lappedykker

80 blev set trække nord ved Horseklint 6.2. (SG,MMJ,HKN). Det drejer sig om fugle, der blev presset ned i Storebælt under den kraftige vind i dagene inden.

Nordisk Lappedykker

På DOF-Fyn-turen til Fyns Hoved og Horseklint 22.11 blev vinterens eneste Nordiske Lappedykker set.

Sule

En adult Sule trak nord ved Horseklint 5.2. (FLB, KDJ, THH). Det er blot 2. vinterfund i amtet.

Sangsvane

En optælling på hele Langeland og Siø 16.1. gav ikke færre end 1740 Sangsvaner (NRA)!

Blisgås

Gyldenstens Enge har denne vinter haft 65 stk., hvilket er på niveau med de sidste par vintre (JEB).

Grågås

210 stod ved Holckenhavn Fjord 3.2. (THH).

Lysbuget Knortegås

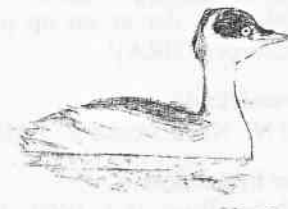
5 Mågeørne 14.12. (SG, MMJ).

Knarand

2-3 Knarænder er set Bøjden Nor hele januar (HKN, SG), og én var i Østerø Sø 2.2. (HKN). Arten kan overvintre fåtalligt i milde vintre.

Pibeand

800 på Vigelsø 21.1. (KDJ).

Rødhovedet And

1 han lå sammen med dykænder ved Odense Å's udløb 14.12. (THH). KDJ så den et par dage inden ved Dørholmbugten.

Brilleand

En adult han lå ud for Horseklint 5.-6.2. (THH). Det er det første fund i Fyns Amt og det 17. i Danmark, se artikel andetsteds i bladet.

Hvinand

En totaloptælling i Odense Fjord 17.-18.1. gav blandt meget andet 1711 Hvinænder.

Lille Skallesluger

I Arreskov Sø lå 71 Små Skalleslugere 9.1. (HKN).

Havørn

Der er gjort så mange observationer af Havørn denne vinter, at det er umuligt at bedømme, hvor mange fugle, der er indvandret. Havørn(e) er set på følgende lokaliteter: Arreskov Sø (3), Monnet (3), Æbelø, Nr. Nærá Strand, Stige Ø (2), Siødæmningen, Vigelsø og Hofmangsgave.

Vandrefalk

Er set følgende steder: Monnet (2), Strynø, Vigelsø og sidst men ikke mindst en gammel han og en gammel hun, der var oppe og se nærmere på redekassen, der er sat op på Langelandsbroen (NRA)!

Strandskade

230 Nr. Nærá Strand 30.1. (BAN).

Stor Præstekrave

2 Dalby Bugt 28.1. (SG), 1 Monnet 3.2.(HKN) og 7 N Horseklint 6.2. (SG).

Skovsneppe

1 Odense C. 2.12. (THH), 1 7.1. og 2 13.1. Æbelø (JEB).

Lille Kobbersnepe

12 Nr. Nærá Strand (MMJ, SG).

Ride

33 trak nordpå 6.2. efter blæsevejret dagen før.

Tejst

13 N Horseklint 5.2. (THH).

Søkonge

1 29.1. Knudshoved (HKN) og 1 Horseklint 5.2. (KDJ) – meget få i forhold til de sidste par vintre.

Mosehornugle

En art, der er ved at være sjælden i det fynske: 25.11. 1 Nr. Nærá Strand (KDJ) og 1 Stige Ø Losseplads 2.2. (KDJ).

Grønspætte

1 Lindkær, Ravnholt 30.1. (Hr. Påske).

Hedelærke

Op til 6 stk. Siø 18.1.-5.2. (NRA).

Bjerglærke

Op til 8 er set på Monnet (RYT, PVR). 1 Wedelsborg 8.12. (SG, MMJ), 2 Hov 23.2. (FBE), 3 Snave 28.1. (SG). Arten er tilsyneladende blevet mere almindelig i amtet.

Bjergpiber

De fynske ornitologer er ved at blive fortrolige med denne art: 1 Tryggelev Nor nov – dec (NRA, OHG), 1 Vestermeden 17.12. (THH) og 1 10.1. (SG), 1 2.1. Østerø Sø, 2 Monnet 10.1. (BSN, RYT) og 1 Rudkøbing Havn 10.1. (NRA). Det bliver i alt 8 - 9 fugle i dette vinterhalvår.

Hærfugl

1 set i en have ved Teglværksskoven/Nyborg et par gange i løbet af januar! (Niels Poul Olsen).

Hvid Vipstjert

1 trak NV ved Fåborg 30.1. (GKN). Desværre blev den ikke racebestemt – vinterfund drejer sig ofte om yarelli, den sorttryggede race.

Vandstær

Op til 6 fugle er set i Silke Å ved Brahetrolleborg.

Sjagger

6000 – 8000 på Tåsinge 16.1. (NRA).

Gransanger

1 vinterfugl Gråsten Nor 28.12. (JHJ).

Munk

1 en uge ved juletid Gambet, Thurø (Hans Riehmann).

Skægmejsje

2 Arreskov Sø 21.11. (SG) og 7 Hårby Å's udløb 25.11. (KDJ).

Nøddekrige

1 Fynsværket 7.1. (FLB, KDJ).

Laplandsværpling

1 Vigelsø 29.11. (KDJ) og 2 Maden, Helnæs 8.12. (MMJ, SG).

Æbeløfredningen

Af Jens Bækkelund

Sagen blev rejst i februar 1994 af Skov- og naturstyrelsen i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening. Det drejer sig om Æbelø, Æbelø Holm, Dræet og Drætte Holm.

Planen er, at Æbelø skal overgå til urørt naturskov og de andre øer må ikke længere opdyrkes.

Fredningsnævnets kendelse kom 6.-8.-1998.

Stort set alle interessegrupper er tilfredse med afgørelsen. Kun på et punkt er der stor uenighed. Det drejer sig om adgangen til nordkysten på Æbelø. Fredningsnævnet siger, at der skal være mulighed for en naturlig udvikling af det smukke kystområde og en naturlig udvikling af dyrelivet.

(Tejsten er set ud for nordkysten adskillige gange i yngletiden de seneste år).

Ønsket om lukning af nordkysten er kommet fra øernes ejer Aage V. Jensens Fonde og DOF.

En del andre naturbrugere har påklaget afgørelsen til Naturklagenævnet. Det drejer sig om DN, Danmarks Idrætsforbund, Danmarks Sportsfiskerforbund, Friluftsrådet samt flere private personer. De ønsker alle stadig fri adgang langs hele Æbelø nordkyst.

Sagen er under behandling i Naturklagenævnet og den endelige afgørelse vil falde i løbet af sommeren 1999.

Krognæbsinvasion

Af Søren Gjaldbæk

Assistens Kirkegård midt i Skagen by blev stedet, hvor flere hundrede danske feltbisser mødtes midt i november. Kirkegården har en lille allé med seljerøn, bærrerne fra disse træer er livret for en sjælden gæst fra Nordskandinaviens - Krognæb.

Arten yngler cirkumpolært i nåleskovsbæltet på den nordlige halvkugle og er i det store og hele standfugl. Visse år foretager Krognæbbene sydgående trækbevægelser, og disse bringer dem af og til til Danmark. Fra 1800-tallet kendes 5 invasioner, i 1900-tallet kun en enkelt i 54/55, hvor 23 fugle blev registreret. Siden 1961 er der blot set op mod en lille snes fugle i Danmark.

Sidste efterår sås usædvanligt mange Krognæb trækkende i det sydlige Sverige. På Rolf Christensens hjemmeside på internettet kunne man 1/8 læse, at 300 Krognæb var set trækkende ved en svensk lokalitet, blot 250 km fra Jylland. De fugle, der eventuelt krydser Kattegat og når frem til Jylland, vil på returtrækket samles i Skagen. De lokale ornitologer var derfor ekstra opmærksomme under morgenobsene, og søndag den 8/11 var der bid, idet en flok på 4 Krognæb sås kortvarigt på trækforsøg ved Ellekrattet ved middagstid. Flokken blev senere genfundet på kirkegården, hvor den sås fra 16.00 til

16.12, inden den trak vestpå til overnatning.

Så var der serveret! Alle landets twitchere, herunder en række optimistiske fynboer, rettede blikket mod kalenderen, vejrudsigten og Skagen. Sidst, der var Krognæb i Skagen, var de der en lille uge, hvor længe ville de vente denne gang, inden de trak nord? Mandag den 9/11 var vejret håbløst, men tirsdag den 10/11 mødtes en god snes fuglekiggere i småtaget vejr ved Ellekrattet ved halvtottiden om morgenen, heriblandt undertegnede, Flemming Formand og Michael Mosebo Jensen, det kunne da højst være et spørgsmål om nogle kvarter, før Krognæbbene ville komme på trækforsøg! Humøret var højt, forventningerne ligeså. Da vi efter 3 timer ikke havde set andet end lidt Sjaggere begyndte tvivlen om projektets holdbarhed at melde sig. Vi drog til Skagen by for at checke rønnebærtræerne, dem fik vi faktisk set mange af. At søgende og frustreret udseende ornitologer ikke var et særsyn i Skagen fandt Flemming og jeg ud af, da en skoleklasse på tur passerede os: "De er nok også ude for at se efter Krognæb" lød det fra en lille purk! Vi sluttede med et par timer på Assistens Kirkegård, hvor en flok Silkehaler fløj rundt mellem rønnebærtræerne. Det er jo altid et herligt syn, men det var ikke lige det, der var

på dagsordenen. Besejrede drog vi hjem henunder aften, og Flemming bedyrede, at "nu har jeg været i Skagen for sidste gang i lang tid!"

Dette kyskhedsløfte skulle dog hurtigt blive brudt, for efter en onsdag uden nyheder fandt man en 1K han i rønnebærralléen på kirkegården torsdag morgen den 12/11. Flemming, Tim Hansen og Henrik Mouritsen (ja, han trækker også) stuede sig ind i formandens Volvo og drog mod Skagen. Uden for Hobro eksploderede Volvoens bagdæk, hvilket nær havde kostet Krognæbbet. Tim påstår, at han troede, at det havde kostet ham selv, men heldigvis skete der ikke mere end hvad et par hurtige jyske mekanikere kunne ordne – en time før mørkets frembrud kunne de spadserere ind på kirkegården og efterfølgende studere fuglen. Dette Krognæb opholdt sig i samme træ frem til søndag den 15/11, kun afbrudt af afstikkere til tagrenden på kirkegårdskontoret for at drikke. Michael Mosebo, Esben og Thorbjørn Eriksen og undertegnede lagde (igen!) vejen forbi kirkegården lørdag den 14/11, hvor vi kunne nyde den orangerøde fugl sammen med 40 andre ornitologer. Den var ekstremt tillidsfuld og fandt sig tålmodigt i de mange fotografers aktiviteter. Vi var vel inde på to meters afstand, uden at fuglen lod sig forstyrre, man kunne formodentligt have kravlet op til den! Den gav også en enkelt prøve på sit kald, et par bløde, melodiske fløjtetoner, som vi i situationen syntes lød umådeligt smukke, muligvis under

indtryk af de anstrengelser, det havde kostet at få dem at høre! En god del skagboer, der havde læst om fuglen i lokalavisen, lagde også vejen forbi. Det er mit indtryk, at nogle af dem havde svært ved at forstå, hvorfor sådan en lille fugl kunne forårsage så megen ravage. Samme dag var der 200 Silkehaler på kirkegården. I perioden 12/11-15/11 sås i alt 16 Krognæb i Skagensområdet.

Søndag den 15/11 mente Niels Bomholt, at tiden måtte være inde, så han fyldte bilen med ligesindede og kørte nordpå, uden at vide hvor i Skagen fuglene holdt til! Da han kørte gennem Skagen by, opdagede han fuglen på kirkegården fra bilen - man har vel næse - fuglen fløj 10 minutter efter og blev ikke set siden - man har vel timing.

Frem til næste torsdag (19/11) sås ingen Krognæb, fredag rastede 4 fugle et par minutter udenfor byen, lørdag var der igen en fugl på kirkegården, inden man søndag den 22/11 satte rekord med hele 48 Krognæb ved Gyvelstien. Bortset fra 3 observationer om mandagen ved Gyvelstien er der ikke siden set Krognæb i Skagen, men med 73 fugle (plus 1 ved Gilleleje) blev 1998 det største invasionsår i dette århundrede.

Et gammelt fynsk fund

På Fyn er Krognæb registreret én gang: under invasionen i 54/55 så Finn Eriksen 1 adult han og 3 grønne fugle i Brockdorffskoven på Hinds-

Holm, det er desværre ikke med i "Fortegnelsen over fugle i Fyns Amt" (aldrig indberettet). Finn Eriksen, der på det tidspunkt var et ret ungt menneske, havde lokket sin far ud på en køretur. Stolt berettede han om sit fund til sin biologilærer. Denne påstod kategorisk, at det kunne ikke lade sig gøre. Så blev han så klog.

Der er ingen tvivl om, at Hindsholm, der har en vis sluseeffekt og en del rønnebærtræer, må være et af de oplagte steder at eftersøge arten på Fyn. Hvis der er invasion findes

Krognæbbene normalt i november og ofte fouragerende på seljerøn. Husk det, hvis turen en novemberdag i et invasionsår skulle gå til Fynshoved!

Der var stadig Krognæb i Skåne ind i det nye år! Den 9-1 trak 50 nord ved Knøsen i Skåne, og minsandten om ikke også Danmark samme dag fik en januarfugl, idet en hun sås ved Viderup ved Ebeltoft. Med lidt held kunne der måske falde et Krognæb af på Hindsholm her i foråret!

Små pip.....

Vågejagt: Når Odense Fjord fryser til vil der p.g.a udledning af kølevand fra Fynsværket dannes våger ud for Odense Å's udløb. I disse åndehuller i isen samles tusindvis af ænder, hvor de er et let bytte for jægerne. DOF-Fyn vil gerne indgå en aftale med jægerne om at indstille jagten i vågerne, når isen nærmer sig et vist niveau. Flemming Byskov forsøgte at komme i dialog med jægerne, som man kunne se på TV-Fyn den 13-12-99. De fynske strandjægeres formand, Kay Hörlyck, syntes dog ikke umiddelbart syndet, at ændre på de gældende regler, forhåbentligt skifter han mening, så ænderne kan sikres et sted at fouragere i fred og ro, når vinteren strenges.

Ynglende Vindrossel: I forbindelse med eftersøgning af ynglende Tejster på Romsø fandt Flemming Byskov og Leif Bischoff i juni et Vindrosselpar med en ungfugl. 3 Tejster sås sommeren igennem ved hullerne i skrænterne, men der var ikke tegn på yngel. Det menes, at deres æg er taget af en Husmår, der holder til i de gamle bygninger på øen.

Stroppefalk: I september henvendte Skov- og Naturstyrelsen sig til DOF-Fyn og bad om hjælp med at finde en Vandrefalk (med stropper), der var undsluppet fra en falkonér i Svanninge Bakker. Falken blev fundet af en børnehave på udflugt, den hang fast i et buskads i stropperne med hovedet nedad. Falken blev bragt til plejestationen i Langeskov, falkonéren er meldt til politiet.

Havørneungerne smidt ud: Havørneparret fra Arreskov Sø har nu banen for sig selv. Den første unge forsvandt i oktober, mens den anden fulgte de gamle frem til december, mod slutningen på nogen afstand. Det bliver spændende at følge parret og se, om ynglesuccesen kan gentages.

Storebæltsbroen: Broen viste sig i efteråret at have en vis effekt som trækleder, især kragefugle og Musvåger fulgte broen. Det bliver interessant, at se om også en del af forårstrækket går langs broen.

Er Toplærken forsvundet fra Fyn? Ihærdig eftersøgning af Toplærke på de kendte lokaliteter i Odense (Rosengårdcenteret, Center Øst i Vollsmose og KC Marked på Mågebakken i Sanderum) har ikke givet positive resultater, så muligvis er denne charmerende fugl forsvundet fra Fyn. Arten er på retur overalt i landet og har Nordjylland som kerneområde. Skulle nogen have kendskab til Toplærker bedes de ringe til Tim Hesselballe Hansen, tlf. 65 91 27 36.

Turrapporter

TRÆKTUR TIL HORSEKLINT

22/11-98 havde Michael Mosebo Jensen inviteret til havfugletræk ved Horseklint. 10 deltagere stod parat kl. 8.00, men desværre blæste en frisk vind fra sydvest, hvilket ikke er det bedste på det sted. Temperaturen var på frysepunktet, så det obligatoriske råd om at huske kaffen var på sin plads. Eneste alkefugl blev en ubestemt Alk/Lomvie. Udover det sås en Gråstrubet Lappedykker, Sortænder, Fløjsænder og Hvinænder, 6 Hjejler og en enkelt Skærpiber. Der blev også tid til små "individuelle varmeture" i sommerhusområdet. Efter et par timer tog man ud på Fyns Hoved, hvor 3 Tejster rastede på havet. En Nordisk

Lappedykker, der lå 300 m ude på havet, blev ny art for nogle, den ses heller ikke særligt ofte i Fyns Amt. Også 3 smålommer og 1 Alk/Lomvie kom i notesbogen, inden man skiltes lidt over middag.

ØRNETUR TIL SØOMRÅDET

Vinteren viste sig fra sin værste side, da Erik Ehmsen havde havørnetur 6/12-98. Med let frost, hård vind fra nord, Brændegårds Sø og Nørre Sø tilfrosne og kun fire våger i Arreskov Sø var betingelserne ikke de bedste. Det må siges at være flot, at fire vinkinger var mødt frem; den ene havde sågar cyklet 8 km. På trods af de dårlige odds havde deltagerne en fin tur.

Fra DOF-Fyn-turen til Horseklint.

Trods de dårlige odds havde deltagerne en fin tur. Man startede ved Silke Å, hvor tre Vandstære rastede. Ved Arreskov Sø kredsede de to gamle Havørne over skoven, senere forsøgte den ene sig forgæves med jagt i vågerne, ærgerligt for den, men udmær-

ket for de Blishøns og Gråænder, der undslap. Udover disse bød vågerne på Knopsvaner og Sangsvaner. Over markerne fouragerede Musvåge og Tårnfalk. Efter godt tre timer brød man op og returnerede til de varme stuer.

LANGTUR TIL VESTJYLLAND. SCOREKAJ OG RAVNAROK

Søndag den 24/1-99 holdt Flemming Byskov og Michael Mosebo Jensen den traditionelle langtur, hvor man kører derhen, hvor der på dagen er flest fugle. I år blev det en tur rundt i det vestjyske, 10 mand m/k fordelt i 3 biler startede kl. 6.30 fra Odense. Ved Blommenslyst blev sidste deltager, der udover den normale fugletursopklædning medbragte en bradepandefuld kage til fælles afbenyttelse, samlet op.

Første mål var Sneum Sluse, hvor en Sortbuget Knortegås var set tidligere på måneden, men denne morgen var der nu kun Grågæs. Allerede da vi steg ud af bilerne trak 3 Pibesvaner og 50 Sangsvaner ind over diget. Fra diget havde vi udsigt over havet, her lå 500 Gravænder og lyste op sammen med 80 Sangsvaner, 100 Grågæs og 25 Spidsænder. Efterhånden som lyset brød frem, trak svaner og gæs ind på forlandet og markerne bag diget for at fouragere. En fin Rødstrubet Lom havde søgt læ i søen bag diget og lod sig iagttage på 25 meters afstand, mens en Blå Kærhøg afsøgte markerne. I søen lå også mange Pibeænder, Hvinænder og nogle få Store Skalleslugere.

Næste punkt på dagsordenen var Esbjerg Havn, der denne vinter har budt på mange spændende fugle (bl.a. en Topskarv der rastede 3½ uge i november). Vi begyndte ved åudløbet nord for havnen, hvor en 2K Hvidvinget Måge rastede. Mens vi studerede den i teleskoperne, blev den jaget på vingerne af en strandvandrer. Den fløj direkte mod os, så man tydeligt kunne se dens hvide og gennemskinnelige håndsvingsfjer, inden den trak ind i havnen. Det var et meget flot (og sjældent) syn. Ved åudløbet stod også 600 Strandskader – skulder ved skulder, 200 Islandske Rødben og 10 Almindelige Ryler. 5 Stenvendere løb i vandkanten og 21 Snespurve holdt til i det opskyllede tang. Blandt mågerne var der en ung Ride, over havet trak en ung Dværvmåge og 65 Knortegæs. Vi delte os op i tre grupper og tog ind i havnen for at se mågerne igennem. Også her havde vi succes, idet vi på en af kajerne fandt 2 2K Gråmåger og gen fandt den Hvidvingede måge. Der var således lejlighed til at øve sig på forskellene på de hvide måger. I havnebassinet svømmede en flot Lomvie ganske tæt på os. En af deltagerne

mente, at kajen burde hedde Scorekaj!!

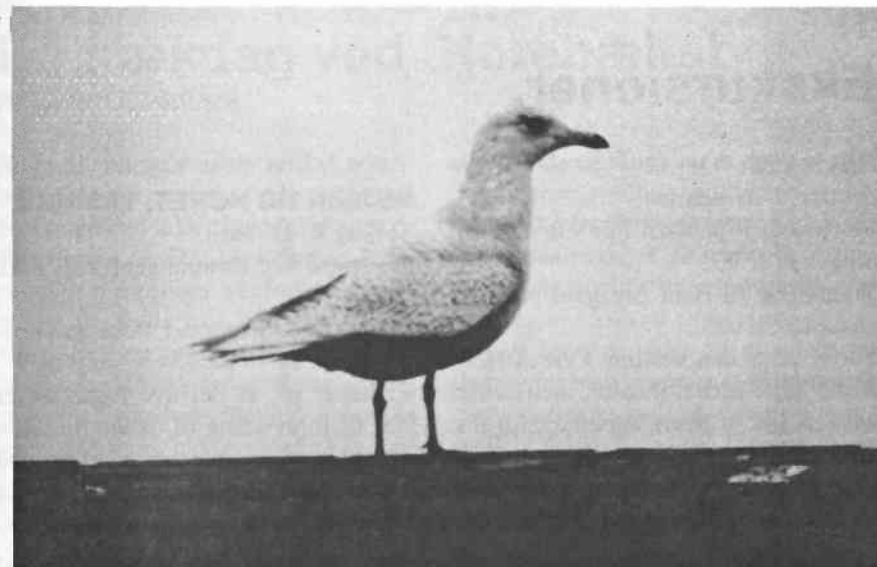
Næste mål var markerne ved Filsø. På vejen slog vi lige et slag ud til Hvidbjerg Strand, hvor der udover 5 Stenvendere og 1 Sandløber også var en flok på 14 Sortgrå Ryler, der fløj rundt mellem høfderne - nok den lille omvej værd. Videre mod Filsø langs kysten måtte vi standse på Kallemærsk Hede, hvor der sad en Stor Tornskade, og ved Grærup Langsø, hvor der (som sædvanlig) stod en stor flok Kronstyr. Der blev talt 105 dyr, Flemming erklærede sig enig, idet han havde talt 220 ben!!!

Der er ikke offentlig adgang til markerne ned til Filsø, men man kan henvende sig på Avlsgården og spørge om lov, hvilket vi gjorde og fik. benytter sig af denne overnatningsplads. Nærmeste nabo til overnatningspladsen kunne fortælle, at pladsen har været benyttet de sidste 3 til 4 år. Ravnene danner par, når den er 4 år, og pladsen benyttes af unge og uparrede Ravnene, dvs. de fleste er 3 år eller yngre. Det påstås, at man kan høre forskel på unge og gamle Ravnene, vi nåede ikke længere end til at kunne høre forskel på Ravn og Flemming Byskov, der imiterede Ravn. Sidstnævnte kald, der gentages regelmæssigt hvert 7. sekund, er mere særpræget end kønt. De første Ravnene kommer et par timer før solnedgang, og man kan så stå og se større eller mindre grupper af Ravnene komme ind fra de omliggende marker. Inden de går

Der går en "større vej" gennem området, og fra denne havde vi fint udsyn over markerne. Det var først og fremmest gæssene, der dominerede. 2500 Kortnæbbede Gæs, 250 Canadagæs og 20 Bramgæs holdt til på det inddæmmede område. Vi fik også set Sangsvaner, Hjejler, 26 Viber og en flot Blå Kærhøg han i fint medlys.

Dagens sidste program punkt var nogle Ravnene, der skulle lægges i seng. Den 1. januar opdagede Hans Peter Brøgger fra Ikast, da han var på tur ved Søby Sø, en flok Ravnene, som trak ind mod en gruppe træer. Han forfulgte dem og så, at en større flok allerede var ankommet, og at flere kom til. De næste par uger blev området overvåget af lokale ornitologer, og det viste sig, at op til 530 Ravnene til overnatning på selve overnatningspladsen, udfører de nogle ganske spektakulære flyveøvelser over træerne. Vi kom en lille time, før det blev mørkt. Da var allerede en del Ravnene på plads, men vi fik alligevel set lidt over 100 fugle, ikke dårligt. Inden det blev helt mørkt, kørte vi ind til en af de udgravede søer i området, hvor vi så og ikke mindst hørte Sangsvaner flyve ind til overnatning; det var særdeles stemningsfuldt. Vi blev vist rundt af Hans Peter Brøgger og Bo Daugård, stor tak til dem.

Vi skiltes henad klokken 6, bradepanden var tom, og drog mod Odense efter en hyggelig og fuglemæssigt fin dag.

Hvidvinget Måge 2K, Esbjerg Havn.

Møder

Rovfuglene i nutidssamfundet.

Tirsdag d. 2. marts kl. 19.00 i Festsalen på Risingskolen i Odense. Benny Génsbøl fortæller om rovfuglene i det moderne samfund med særligt henblik på levevilkår og bestandsudviklinger i Europa, ørneprojekter m.v. Mød op og få et kvalitetsforedrag af en af Europas mest vidende rovfuglefolk; få opdateret din viden om de europæiske rovfugle og de danske ørne; se enestående lysbilleder og få en rapport om de fynske ørne. Salg af øl og vand (og DOF-Fyn byder på et "lille" glas rødvin til dem, der hjælper med stolene efter mødet).

DOF's internationale arbejde.

Mandag d. 8. marts kl. 19.00 i DOF-Fyn's lokaler på Risingskolen i Odense.

På dette møde fortæller Anita Pedersen fra DOF's internationale afdeling om foreningens engagement verden over samt om fordelene ved medlemskabet af BirdLife International. Derudover vil der være et lysbilledeshow omkring DOF's nuværende internationale projekter i Østeuropa, Østafrika og Sydøstasien.

Ekskursioner.

HELNÆS.

Søndag d. 21. marts.

Mødested: P-pladsen lige efter dæmningen kl. 7.00.

Tilmelding til Bent Staugård Nielsen på 62 62 30 62.

Turen langs den vestlige kyst af Helnæs er ikke bare flot natur, men byder også på lidt af hvert fuglemæssigt fra mosehullerne, der passerer undervejs til Maden. Selve Maden er især blevet spændende, efter at vandstanden er hævet. Der kan derfor forventes en del rastende ænder og gæs, ligesom diverse vadefugle forefindes til fremvisning på det store strandengsområde.

SPÆTTETUR TIL VELLING SKOV.

Søndag d. 28. marts.

Mødested: P-plads ved Almind Sø (vej 52 Horsens-Silkeborg) kl. 7.00.

Tilmelding til Esben Eriksen på 86 80 65 94.

Velling Skov byder på en god bestand af Sortspætte og Grønspætte, ligesom der ved vandløbene i området findes både Vandstær, Bjergvipstjert og Isfugl - og mon ikke Esben kender et par steder med Sorthalset Lappedykker også.

VEJLEN OG NORET, TÅSINGE.

Søndag d. 11. april.

Mødested ved dæmningen, Vejlen kl. 7.00.

Tilmelding til turleder Poul Rasmussen på 62 54 10 22.

Vi håber på, at det nye fugletårn er klar til forevisning til denne tur, men ellers skal der nok være rigeligt med vadefugle, gæs og svømmeænder at kigge på fra de gængse veje i området, ligesom Rørhøgene givet vil boltre sig.

MANDØ.

Søndag d. 18. april.

Mødested ved Den store Rundkørsel, Odense S.

Mødetid oplyses ved tilmelding til Niels Bomholt på 62 24 19 59, idet det afhænger af tidevandsforholdene. Niels påtænker, at vi går over og så tager vadehavsbussen tilbage efter at have set en masse vade- og svømme-fugle både undervejs på vaden og på selve øen. Ved at følge digerne rundt om øen er der gode chancer for mange rastende småfugle, også Dværgefalk, Vandrefalk og Mosehornugle er absolutte muligheder. Der er lagt op til en heldagstur og god lejlighed til at få rørt bentøj.

En trækdag ved Storebæltsbroen

Af Søren Gjaldbæk

Som det fremgår af en artikel andetsteds i bladet, gav rovfugletrækket på Sydlangeland ikke så store tal som de foregående år. Der blev dog registreret 16 forskellige rovfuglearter, så stedet er trods alt fortsat et besøg værd. Det var generelt for de traditionelle efterårstræksteder, at rovfuglene svigtede, hverken Stevns, Falsterbo eller Stignæs havde synderligt høje tal i september og det meste af oktober. Musvågetrækket, der normalt kulminerer primo/medio oktober kom faktisk først i gang hen mod månedsskiftet oktober/november, således også på Fyn.

Undertegnede sad 1/11 om formiddagen og nød søndagsavisen, da telefonen ringede. Det var Esben Eriksen, der sammen med sin far, Finn Eriksen, var taget til Østerø Sø ved Knudshoved. De havde inden for de sidste par timer haft 600 trækken-de Musvåger, og "det væltede fortsat ind med fugle, ville man være så venlig at komme og hjælpe med at tælle?". Det lød helt godt, så jeg tog kikkert og teleskop og kørte derned, hvor også Michael Mosebo var kommet til. Vi tog opstilling ved fyret og havde der udsigt over Storebælt og bro. Vejret var fint, let skydække, svag vestlig vind, 8°C og 30 km sigt, og både Korsør og Stignæs lyste op i horisonten. Der var ganske vist ingen rovfugle i luften, Esben så lidt und-

skyldende ud, "lige nu er det vist gået i stå", men et blik i hans notesbog viste, at der havde været gang i trækket. En Hedelærke, 3 Skærpibere og en flok Bjergirisker trak forbi, mens vi stod og kiggede ud over havet.

Vi kom nu ikke til at vente ret længe før Musvågernes middagspause var overstået, den ene skrue efter den anden dukkede op på himlen, tilsyneladende ud af ingenting. Man havde kigget mod en tom plet, kigget væk, og et øjeblik efter lå der mellem 10 og 75 Musvåger og kredsede, indtil skruen langsomt gik i opløsning, mens fuglene trak videre mod syd eller vest.

Tre fjerdedele af Musvågerne trak mod syd langt ude over bæltet med retning mod Hov Nordstrand, så måske Janus havde fået sin vågedag, hvis ikke Sydlangelands Fuglestation havde drejet nøglen om 31/10! Den sidste fjerdedel trak langs broen, en idé 8600 Alliker også havde fået. Især skrueerne ud for klinten over mod broen var et fantastisk syn, som de lå og kredsede ganske tæt på os. Med i købet fik vi 6 Fjeldvåger, 5 Blå Kærhøge og 20 Spurvehøge. Også Jan holm Jensen, Bjarne Andersen, Jesper Olsen, Lars Gerner Nielsen og Hans Rytter var ved broen for at studere trækket. De stod på en rasteplads ved broen, på den nordlige mole og på Tårup Strand.

Sammenligning af vore træktaf viste, at 2055 Musvåger trak ved Storebæltsbroen den dag på 6 timer. Tallet er meget stort i forhold til tidligere træktaf fra lokaliteten; der er næppe tvivl om, at fuglene bruger Storebæltsbroen som ledelinie. Det kunne være interessant med en nærmere undersøgelse af både forårs- og efterårstrækket, og se om broen forrykker det sædvanlige træk-mønster. Man kunne måske forestille sig, at nogle af de fugle, der normalt trækker ved

Stignæs stikker over Storebælt ved broen?

I pauserne mellem skrueerne fik vi også lejlighed til at se lidt havtræk, 1 Sortstubet, 6 Rødstrubede og 7 ubestemte smålommer blev det til sammen med 24 Alk/Lomvier. Også 256 Grågæs og en del duer, heriblandt 7 Hulduer krydsede bæltet.

Alt i alt var det en særdeles fin afbrydelse af den domestiske søndagsidyl, som Esbens telefonopringning forårsagede. Det skal blive spændende at følge lokaliteten i fremtiden.

Knud Flensted og Flemming Byskov med Vandrefalk 1k på Æbelø.

Falken på Æbelø

Af Flemming Byskov

En frisk 1K Vandrefalk blev i oktober sat fri på Æbelø i overværelse af fynske, bornholmske og sjællandske ornitologer. DOF's fredningskonsulent Knud Flensted slap falken fri. Vi hentede falken hos Jette Scheffmann, leder af vores plejestation i Langeskov.

Falken var ringmærket i juli i et kuld på 3 unger ved Stavanger i Norge. I august blev den fanget i et hønseshus på Djursland med beskadiget højre vinge – stærkt afkræftet. Af forskellige omveje endte falken hos Jette

og Chr. Scheffmann på plejestationen i Langeskov. Chr. Scheffmann, der er ivrig jæger, ofrede årets høst af Ringduer til falken, som kom sig fint. En dyrlæge kontrollerede falken før frigivelsen.

Vi, der oplevede falken flyve frit i lufrummet over Æbelø, er familien Scheffmann dybt taknemmelige over, at vi her kan bringe denne lille solstrålehistorie.

Falken er ikke set siden, vi ønsker den held og lykke i vinterkvarteret i Afrika.

Brilleand – ny art i Fyns Amt

Af Tim Hesselballe Hansen

Den 5. Februar 1999 tog jeg til Hørseklint ved Fyns Hoved for at se på havfugle. Vinden havde dagen før været af stormstyrke, og radioavisen meldte stadig om kuling fra nordvest. Forventningerne var således skruet i helt i top: Ville det gå amok i Rider som i 93? Ville der komme en Mallemuk forbi? Eller kunne man måske finde en Kongeederfugl?

Efter en times havobs var forventningerne dalet noget. Det eneste, der rørte på sig ud over Ederfugle og Sortænder, var Tejster og Gråstrubede Lappedykkere. Jeg begyndte derfor at kikke Ederfuglene og Sortænderne igennem i håb om at finde en Kongeederfugl. P.g.a. de mange Sortænder kom jeg på et tidspunkt til at tænke: "Det ville godt nok være vildt at finde en Brilleand i Fyns Amt!" Mindre end 5 sekunder senere kom kræet flyvende ind i teleskopfeltet! Jeg var straks klar over, at det var en Brilleand han, en sort and med en stor snehvid nakkeplet, der lyste op (og sagde "Her er jeg, Tim, og jeg er et hit!").

Fuglen smed sig på vandet efter få sekunder, og her fik jeg nogle korte glimt af den mellem de høje bølger, hvor den svømmede sammen med Sortænder 400 meter ude. Jeg kunne stadig se nakkepletten og kunne yderligere notere mig, at den havde

hvid plet foran øjet (så det var en adult) samt kraftigt orange næb.

Ret hurtigt forsvandt Brilleanden i bølgerne, og i den næste time ledte jeg forgæves efter kræet, der sikkert var fløjet uden for mit synsfelt.

Da mobiltelefonen var glemt hjemme, måtte jeg helt til Dalby Brugs, hvor jeg ringede nyheden ud. Flemming Byskov og Kurt Due Johansen kom straks til Hørseklint, hvor vi sad hele eftermiddagen uden at finde anden. Turen var dog ikke helt forgæves, idet både Sule, Søkonge og skibet "LEM ALFA" passerede klinten.

Næste morgen var 5 ornitologer mødt op fra morgenstunden, og efter en times tid opdagede Henrik Knudsen Brilleanden, der lå kun 100 meter fra kysten. Mobiltelefonerne glødede hele dagen, og ornitologer fra både Viborg, Gilleleje og Falster var heldige at nå at se fuglen inden den fløj videre ved to-tiden. Den lagde sig på vandet et par kilometer nordpå, og det er ikke umuligt at den kan genfindes senere.

Brilleanden kommer fra Nordamerika, og den ses nu oftere i Danmark end tidligere. Den er truffet ca. 16 gange herhjemme: 1 i Limfjorden, 1 på Nordsjælland, 1 på Samsø og resten langs Vestkysten.

Hvornår kom de...

Så er der taget hul på forårstrækket og vore trækfugle vender tilbage fra vinterkvartererne. Nogle af de traditionelle forårsbebudere har overvintret i amtet, det gælder f.eks. Sanglærke, Rørspurv og Stær. Den første Hvide Vipstjert er set. Nedenfor en oversigt over hvornår vi kan vente nogle arters ankomst. Datoerne angiver førsteobservationerne sidste forår. Oplysningerne er taget fra DOF-Fyns hjemmeside.

Sildemåge 5/3 (JHJ)
Sangdrossel 9/3 (FLB)
Gransanger 21/3 (RYT)
Rørhøg 27/3 (BAN, PVR, BSN)
Tornirisk 27/3 (SG)
Skeand 30/3 (KL)
Husrødstjert 30/3 (FBE)
Landsvale 4/4 (EEE)
Splitterne 5/4 (PHH)
Digesvale 11/4 (PVR)
Havterne 18/4 (SG, MMJ)
Løvsanger 13/4 (BSN)
Lille Præstekrave 19/4 (PRA)
Bysvale 23/4 (JHJ)
Gærdesanger 22/4 (MMJ)
Munk 24/4 (MRP)

Gul Vipstjert 26/4 (EEE)
Rødstjert 26/4 (RYT)
Fjordterne 27/4 (SG, MMJ, NLA)
Broget Fluesnapper 26/4 (RYT)
Rørsanger 30/4 (EEE)
Tornsanger 1/5 (NLA)
Sivsanger 1/5 (NLA)
Skovsanger 2/5 (JEB)
Gøg 5/5 (PVR)
Nattergal 8/5 (JEB)
Mursejler 8/5 (KPO)
Havesanger 11/5 (OTØ)
Pirol 11/5 (SG, MMJ)
Sortterne 11/5 (SG, MMJ)
Kærsanger 12/5 (KPO)
Dværgterne 15/5 (RSJ)

- og husk, fugle skal ses i naturen....